

Установа адукацыі  
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце

 С.Л. Шпарло

10.10. 2022 г.

Рэгістрацыйны № ВД-399 /вуч.

**СУЧАСНЫЯ ФОРМЫ СВЯТОЧНАЙ КУЛЬТУРЫ**

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі  
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці  
1-17 01 05 Рэжысура свят (па напрамках)*

Вучэбная праграма складзена на падставе:

вучэбных планаў установы вышэйшай адукацыі па напрамках спецыяльнасці: 1-17 01 05-01 Рэжысура свят (народныя), рэгістрацыйны № С17-1-28/21уч. ад 22.07.2021, Рэжысура свят (тэатралізаваныя), рэгістрацыйны № С17-1-17/21уч. ад 22.07.2021;

на падставе адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 12.04.2022 №78 па спецыяльнасці 1-17 01 05 Рэжысура свят (па напрамках).

## **СКЛАДАЛЬНІК**

*А. В. Катовіч*, старшы выкладчык кафедры рэжысуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

## **РЭЦЭНЗЕНТЫ:**

*Л.С.Кажухоўская*, прарэктар па міжнароднай і навукова-метадычнай рабоце Дзяржаўнай установы адукацыі «Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы», кандыдат культуралогіі;

*А.І.Смолік*, загадчык кафедры культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», доктар культуралогіі, прафесар;

## **РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:**

*кафедрай* рэжысуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 10 ад 27.05.2022);

*прэзідыумам* навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 5 ад 15.06.2022)

## ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Сучасныя формы святочнай культуры» – адна з спецыяльных дысцыплін працэсу падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў у галіне святочнай культуры, з’яўляецца адной з вучэбных дысцыплін, якія ўваходзяць ў адукацыйны модуль «Святочная культура Беларусі».

Змест дысцыпліны раскрывае тэндэнцыі і формы развіцця сучаснай святочнай культуры ў Рэспубліцы Беларусь, пры гэтым дамінуючым прынцыпам з’яўляецца пераемнасць і захаванне духоўнай традыцыі і этнакультурных каштоўнасцей шматвяковай традыцыйнай спадчыны беларусаў. Агульная накіраванасць сэнсава-змястоўных прыярытэтаў адпавядае цеснай узаемасувязі з зместам шэрагу спецыяльных дысцыплін, якія складаюць аснову прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне народнай творчасці: «Гісторыя свят», «Традыцыйная святочная культура», «Сучасная святочная культуры Беларусі», «Асновы мастацкага афармлення свят і відовішчаў», «Рэжысура фальклорных прадстаўленняў», «Рэжысура тэатралізаваных прадстаўленняў і свят», «Музычна-шумавое вырашэнне свят» і інш. Выкладанне дысцыпліны ва ўзаемасувязі з іншымі дазваляе ў поўнай меры сфарміраваць у студэнтаў спецыялізаваную кампетэнцыю: Ствараць сучасныя святы з улікам пераемнасці культурных і гістарычных традыцый Беларусі.

*Мэта* выкладання вучэбнай дысцыпліны «Сучасныя формы святочнай культуры» – раскрыць духоўна-эстэтычны, патрыятычны, маральна-выхаваўчы і сацыякультурны патэнцыял сучасных форм святочнай культуры беларускага народа ў падтыманні ўстойлівага і гарманічнага развіцця этнасу на сучасным этапе яго развіцця.

*Задачы вучэбнай дысцыпліны:*

– вызначыць духоўныя, гістарычныя, маральна-этычныя, пазнавальныя і выхаваўчыя каштоўнасці традыцыйных рытуальна-абрадавых практык беларускага народа ў працэсе фарміравання і развіцця сучасных форм святочнай культуры Беларусі;

– паказаць адукацыйна-выхаваўчы патэнцыял сучасных форм святочных культуры беларусаў у працэсе супрацьстаяння сусветнай глабалізацыі;

– раскрыць крэатыўныя магчымасці існуючых форм святочнай культуры ў працэсе фарміравання нацыянальнай ідэнтычнасці сучаснай асобы;

– паказаць духоўныя і сацыякультурныя рэсурсы сучасных форм святочнай культуры ў працэсе гарманізацыі міжкультурных стасункаў этнасаў, якія здаўна пражываюць на тэрыторыі Беларусі;

– раскрыць характар і перспектывы суіснавання, узаемадапаўнення і ўзаемаўзбагачэння традыцыйнай духоўнай спадчыны і сучасных форм святочнай культуры беларускага народа;

– паказаць прыярытэтныя напрамкі фарміравання і далейшага развіцця сучасных форм святочнай культуры Беларусі;

– раскрыць духоўны патэнцыял сістэмы дзяржаўных святкаванняў, міжнародных і рэспубліканскіх фестываляў, конкурсаў і іншых форм святочнай культуры ў працэсе фарміравання патрыятызму, гістарычнай памяці, нацыянальнай самасвядомасці сучаснага грамадзяніна Беларусі;

– вызначыць духоўна-эстэтычныя магчымасці фестывальнага руху ў працэсе фарміравання нацыянальнага менталітэту, талерантнасці, павагі да сваёй гістарычнай спадчыны, сямейных традыцый;

– стымуляваць пошукі шляхоў самастойнага вырашэння творчых праблем у працэсе ўвасаблення сучасных форм святочнай культуры.

У выніку засваення вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен

*ведаць:*

– шляхі, тэндэнцыі і формы развіцця сучаснай святочнай культуры беларускага народа;

– структурна-функцыянальныя аспекты падрыхтоўкі і ўвасаблення сучасных форм святочнай культуры;

– спосабы і сродкі выкарыстання творчага патэнцыялу традыцыйных абрадавых практык у кантэксце развіцця сучасных форм святочнай культуры;

– сэнсава-змястоўныя модулі і тэхналогіі працэсу падрыхтоўкі і ўвасаблення сучасных форм святочнай культуры;

*умець:*

– здзяйсняць праектную дзейнасць па распрацоўцы і ўвасабленні сучасных форм святочнай культуры;

– раскрыць логіку і паслядоўнасць паэтапнай распрацоўкі сцэнарнага плана святочнай імпрэзы;

– выкарыстоўваць псіхолога-педагагічныя прыёмы згуртавання творчага калектыву і размяркоўваць напрамкі дзейнасці удзельнікаў у адпаведнасці з мэтай і задачамі творчага праекта;

*валодаць:*

– навыкамі карыстання навуковай і даведачнай літаратуры для стварэння інавацыйных праектаў па ўвасабленні сучасных форм святочнай культуры;

– уласнай базай даных аб традыцыйных і сучасных святочных практыках;

– метадыкай раскрыцця структурна-функцыянальных складовых сучасных форм святочнай культуры.

На засваенне вучэбнай дысцыпліны «Сучасныя формы святочнай культуры», дасягненне пастаўленай мэты і вырашэння задач прадугледжана 90 гадзін, з іх аўдыторных – 54: лекцыі – 34, семінарскія заняткі – 20 гадзін. Форма кантролю ведаў студэнтаў – экзамен.

Працаемкасць вучэбнай дысцыпліны складае 3 заліковыя адзінкі.

## ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

### *Уводзіны. Станаўленне і стратэгічныя праблемы развіцця сучаснай святочнай культуры*

Свята як найважнейшая сацыяльна-культурная каштоўнасць: ыфарміраванне асобу, развіццё духоўнага свету асобы; свята як сінтэз духоўных каштоўнасцей, назапашаных сусветнай культурай. Значэнне свята як шматграннай грамадскай з'явы.

Асэнсаванне працэсаў станаўлення і інавацыйнага развіцця сучаснай святочнай культуры Беларусі з улікам яе нацыянальных і этнічных асаблівасцей. Актуальныя сацыякультурныя дэтэрмінанты развіцця сучаснай святочнай культуры: спрыянне ўстойліваму развіццю грамадства, пераемнасць традыцыйных этнакультурных каштоўнасцей, адзінства структура-функцыянальных аспектаў і вобразных стэрэатыпаў у працэсе фарміравання інавацыйных святочных формаўтварэнняў.

Прыярытэтная тэндэнцыя правядзення святаў рознай накіраванасці ў форме уяўленняў. Эвалюцыя дзейсных аспектаў сучасных відовішчаў: падзел удзельнікаў на артыстаў (актыўных удзельнікаў) і глядачоў (пасіўных назіральнікаў). Сцэнічнае ўвасабленне абрадаў як найважнейшая праблема развіцця масава-імправізацыйнай творчасці людзей. Неадпаведнасць народнай традыцыі: усе ўдзельнікі – актыўныя стваральнікі. Аснова сучаснай структуры святаў – фарміраванне агульнанацыянальных кампанентаў відовішча. Праблема захавання рэгіянальных і мясцовых святочных традыцый. Выкарыстанне прагрэсіўных элементы святочнай культуры горада мінулых стагоддзяў. Творчыя і тэхналагічныя аспекты падрыхтоўкі і правядзення сучасных форм святочнай культуры.

### *Тэма 1. Тэатралізацыя ў сучаснай святочнай культуры*

Асаблівасці выкарыстання вулічнага тэатра ў сучаснай святочнай культуры. Рэжысура вулічных прадстаўленняў. Выкарыстанне гарадскога або прыроднага асяроддзя як мастацкай складовай сучаснага свята. Прыёмы работы з глядачом.

Тэатралізаваныя шэсці і карнавалы: структура і выразныя сродкі (музыка і танец, касцюміраванне, маскі і лялькі). Сродкі руху ўдзельнікаў (хадулі, веласіпеды, платформы, аўтамабілі). Перформансы, акцыі, флэш-мобы, хэпенінгі: тэатральны пачатак відовішчаў. Выкарыстанне элементаў тэатралізацыі падчас правядзення карпаратыўных масавых свят, у гістарычных рэканструкцыях, рэкламных акцыях.

Канцэрт. Гала-канцэрт. Мюзікл. Фальклорнае, тэатралізаванае, дакументальна-публіцыстычнае, эстрадна-цыркавое і іншыя віды прадстаўленняў. Відовішча. Рэканструкцыя.

## ***Тэма 2. Гандлёвыя і забаўляльна-гульнявыя кампаненты беларускага кірмашу***

Гандаль як форма куплі-продажу. Рэклама тавару на беларускіх кірмашах. Змест, канструктыўныя асаблівасці і спосабы актывізацыі ўдзельнікаў у гандлёва-гульнявых атракцыёнах. Выстаўкі як дэманстрацыя дасягненняў гаспадаркі.

Мастацтва скамарохаў на кірмашах. Народныя забавы як сродак далучэння да ўдзелу ў кірмашы людзей розных узроставых катэгорый. Рэгіянальныя асаблівасці і змест народных забаў. Конкурсы хароў, ансамбляў і выканальнікаў прыпевак. Забаўляльныя гульні кантрактавых кірмашоў. Канцэрты інструментальнай музыкі. Спектаклі тэатраў і імпрэзы цыркаў. Летнія карнавалы.

## ***Тэма 3. Сучасныя фальклорныя святы: формы і фармат іх правядзення***

Міжнародны фестываль “Александрыя збірае сяброў” (а.г. Александрыя, Шклоўскі раён). Рэспубліканскае свята “Купалле”: умовы, патрабаванні, магчымасці. “Горад майстроў”, “Горад сяброў”, выставы (“Археалагічныя знаходкі Верхняга Падняпроўя»), кірмашы, фэсты ільну, піва, кваса. Сцэнічнае ўвасабленне народнага свята Купалле. Мюзікл. Эстрада-цыркавое прадстаўленне. Гала-канцэрт.

Рэспубліканскі фестываль аўтэнтчнага фальклору “Берагіня” (г.п. Акцябрскі). Асноўныя накірункі правядзення фестывалю. Прэзентацыя-конкурс народных абрадавых і побытавых танцаў. Конкурс калектываў-захавальнікаў рэгіянальных аўтэнтчных песенных традыцый. Узроставыя катэгорыі ўдзельнікаў.

Абласны фестываль народнай традыцыйнай культуры Віцебскай вобласці “Вялікая вясельніца”. Формы і фармат правядзення фестывалю. Папулярызацыя рэгіянальных вясельных традыцый. Прэзентацыя вясельных традыцый рускіх старавераў, яўрэяў. Далучэнне да правядзення фестывалю ўсіх устаноў культуры рэгіёну правядзення фестывалю.

## ***Тэма 4. Грамадская запатрабаванасць гістарычных і ваенных рэканструкцый на сучасным этапе***

Гістарычная або ваенна-гістарычная рэканструкцыя як відовішча. Працэс аднаўлення матэрыяльнай і духоўнай культуры пэўнай гістарычнай эпохі, рэгіёна, творчы экскурс у гісторыю. Рух гістарычнай рэканструкцыі на сучасным этапе.

Задачы ваенна-гістарычных фестываляў і рэканструкцый – экскурс у гісторыю, абуджэнне грамадскай цікавасці да ваеннай гісторыі краіны, гонар за подзвігі продкаў. Адукацыйная і выхаваўчая кампанент ваенна-

гістарычных фестываляў і рэканструкцый, новы падыход да вывучэння гісторыі.

Фармат ваенна-гістарычных фестываляў у Беларусі: “Жывая гісторыя” (“жывы” музей пад адкрытым небам) і ваенна-гістарычная рэканструкцыя (адлюстраванні ваеннага мінулага ў айчыннай і сусветнай гісторыі). Пазнавальная функцыя аднаўлення гістарычных касцюмаў розных эпох, выкарыстання арыгінальнай ваеннай тэхнікі, піратэхнікі.

Роля ваенна-гістарычных клубаў (“Цытадэль”, г. Бабруйск; “Гарнізон”, г. Брэст; “Апошні рубеж”, г. Магілёў; “Салдаты Перамогі”, г. Мінск; “Старая Вежа”, г. Гомель і інш.). Фэсты ваенна-гістарычных клубаў. Моладзевыя аб’яднанні.

Гісторыка-культурны комплекс “Лінія Сталіна” - адзін з найбольш грандыёзных фартыфікацыйных ансамбляў на тэрыторыі Беларусі.

Фестывалі ваеннай рэканструкцыі “Бярэзіна”, “Баграціён”, “Легендарныя эпохі”; ваенна-гістарычная рэканструкцыя Бабруйскай наступальнай аперацыі “Бабруйскі кацёл” і інш.

### *Тэма 5. Мастацка-спартыўныя відовішчы агульнасусветнага і рэспубліканскага ўзроўню*

Відовішчы і прадстаўленні на стадыёнах. Комплекс разнастайных спартыўных, культурных, мастацка-тэматычных мерапрыемстваў на вялікай тэрыторыі (стадыёны, паркі, вуліцы). Навыкі арганізацыі вялікай колькасці ўдзельнікаў. Сродкі мастацкай выразнасці. Трохмерная адкрытая прастора. Амфітэатр. Мастацка-спартыўныя мерапрыемствы на вадзе.

Традыцыі провадаў і сустрэч беларускіх спартсменаў. Мастацкае вырашэнне цырымоній адкрыцця і закрыцця спартыўных гульняў.

Змест і задачы правядзення алімпіяд, паралімпіяд. Еўразійскіх гульняў. Спартакіяды і універсіяды на сучасным этапе. Мінскі паўмарафон. Міжнародны турнір аматараў хакея на прыз Прэзідэнта РБ. Рэспубліканскае спартыўнае свята «Мінская лыжня» і інш.

### *Тэма 6. Роля музычных і творчых фестываляў, свят і конкурсаў на сучасным этапе*

Гісторыя ўзнікнення штогадовага міжнароднага музычнага фестываля “Еўрабачанне”. Умовы песеннага конкурсу. Адборачныя туры. Краіны-удзельніцы. Жывы гук. Прамы эфір. Падвядзенне вынікаў. Краіна-пераможца. Музычны кантракт. Дзіцячы міжнародны музычны фестываль “Еўрабачанне”. Умовы песеннага конкурсу для дзяцей.

“Праз мастацтва – да міра і ўзаемапаразумення” – дэвіз Міжнароднага фестываля мастацтваў “Славянскі базар ў Віцебску”. Славянскія краіны-заснавальніцы. Праграма фестываля: міжнародны конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні, міжнародны дзіцячы музычны конкурс; гала-

канцэртны майстроў мастацтваў Беларусі, Расіі і Украіны, канцэртныя праграмы «зорак» эстрады, выставы, кірмашы, майстар-класы і інш.

Міжнародныя фестывалі дзіцячай творчасці “Залатая пчолка” (г. Магілёў). Перадумовы стварэння фестываля. Праграма фестываля, умовы конкурсаў. Узнагароды.

### ***Тэма 7. Міжнародныя і рэспубліканскія фестывалі Рэспублікі Беларусь***

Сучасныя традыцыйныя міжнародныя і рэспубліканскія фестывалі Беларусі. Дзень беларускай пісьменнасці. Рэспубліканскае свята-кірмаш “Дажынкі”.

Брэсцкай вобласць: міжнародны кулінарны фестываль «Мотальскія прысмакі» (а.г. Моталь); міжнародны фестываль духавой музыкі “Беларускія фанфары” (г. Баранавічы); Фестываль “Ружанская брама” (г. Ружаны); Фестываль “Камянецкая вежа” (г. Камянец);

Віцебская вобласць: фестываль “SPRAVA” (Чашніцкі раён), “Вішнёвы фэст” (г. Глубокае), фестываль міфалогіі «У госці да Лепельскага Цмока»; экалагічнае свята Жураўлі і журавіны Міёрскага краю»;

Гомельская вобласць: міжнародны фестываль харэаграфічнага мастацтва «Сожскі карагод»; рэспубліканскі ўсебеларускі фестываль народнага гумару «Аўцюкі» (Калінкавіцкі раён); рэспубліканскі фестываль этнакультурных традыцый “Зоў Палесся” (а.г. Ляскавічы);

Гродзенская вобласць: Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур; фестываль “LidBeer” (г. Ліда); “Ганненскі кірмаш у Зэльве”; міжнародны байк-фестываль “Хавайся ў бульбу” (г. Гродна); міжнародны фестываль воднага турызму “Нёманская весна” (Аўгустоўскі канал);

Мінская вобласць: “А-фэст” (Лошыцкі парк, г. Мінск); “Свята сонца”, “Наш Грюнвальд” (этна-музей “Дудуткі”), “#ПРОНЕБО” (в. Баравая); Свята мастацтваў “Музы Нясвіжа”; Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі “Маладзечна” (Маладзечна, п. Чысць); Музычныя праекты “Класіка ля Ратушы” і “Джазавыя вечары ля мінскай Ратушы”; Міжнародны фестываль “Шлях вікінгаў” (парк-музей інтэрактыўнай гісторыі “Сула”); Мінскі міжнародны кінафестываль «Лістапад»;

Магілёўская вобласць: фестываль сельскага турызму «Гаспадарчы сыр» (г. Слаўгарад); Міжнародны пленэр па кераміцы “Арт-Жыжаль” (г. Бабруйск); Этнасвята “У госці да радзімічаў” (Чавускі раён).

### ***Тэма 8. Міжнародная акцыя “Ноч музеяў”***

Музей як інавацыйная гульнявая пляцоўка. Музей “блізкі і далёкі” – сацыяльная і псіхалагічная умова для міжнароднай акцыі “Ноч музеяў”. Міжнародны дзень музеяў (1977). Міжнародная акцыя “Ноч музеяў” – актуальныя тэндэнцыі ў мастацтве, папулярызацыя мастацтва, паказ рэсурсаў, магчымасцей, патэнцыялу музеяў, прыцягненне ўвагі.



Своеасаблівая тэатральная, забаўляльная, культурная дзея з мэтай паказу гістарычных, археалагічных або жывапісных калекцый. Выключныя эфекты начнога асвятлення. Фармат адкрытасці і бясплатнага наведвання для гледачоў — асноўная ўмова міжнароднай акцыі «Ноч музеяў».

Спецыяльныя праграмы: аўтарскія экскурсіі, лекцыі, майстар-класы, гістарычныя рэканструкцыі, інсталяцыі, кінапаказы, арт-праекты, канцэрты класічнай і джазавай музыкі, тэатралізаваныя паказы, квэсты, кірмашы, вогненныя шоў і інш.

Ініцыятар міжнароднай акцыі ў Беларусі – Нацыянальны мастацкі музей (2005). Далучэнне 100 сталічных і рэгіянальных музеяў краіны да еўрапейскай акцыі, прысвечанай святкаванню дня музеяў і ночы «Музей, памяць і крэатыў - сацыяльныя змены» (2013).

Тэматыка Міжнароднай акцыі “Ноч музеяў” у Беларусі: “Беларуская ноч”, «Артэфакт Бярэся», «Займальная археалогія», «Габрэўскі Брэст», «Усходняя ноч у Новым замку», «Чайкоффскі», «Беларуская ноч, або Музей у фантастычных апавяданнях», “Сустрэчы з Сафіяй Гальшанскай” і інш.

### ***Тэма 9. Міжнародная акцыя “Бібліяноч”***

«Бібліяноч» – міжнародная сацыяльна-культурная акцыя, прысвечаная чытанню. Новы фармат працы бібліятэк, кнігарняў, літаратурных музеяў і арт-прасторы. Мэта акцыі – паказаць рэсурс, магчымасці, патэнцыял сучасных музеяў і бібліятэк краіны, зацікавіць моладзь для наведвання. Тэматыка акцыі. Папулярызацыя чытання і абуджэнне цікавасці да бібліятэчных экспазіцый. Арганізацыя спецыяльных праграм (экскурсіі ў кнігасховішчы, лекцыі, майстар-класы, выставы, гістарычныя рэканструкцыі, інсталяцыі, кінапаказы, арт-праекты, канцэрты класічнай і джазавай музыкі, тэатралізаваныя паказы, маскарэды, квэсты, кірмашы і інш.). 15 жніўня – дзень бібліятэк у Беларусі.

### ***Тэма 10. Кансалідуемая роля рэспубліканскіх конкурсаў “Жанчына года” і “Сям’я года”***

Асноўныя задачы рэспубліканскага конкурсу “Жанчына года”: дэманстрацыя ролі жанчын у сучасным грамадстве, іх ўкладу ў здароўе нацыі, выхаванне дзяцей, сацыяльна-эканамічнае і гуманітарна-культурнае развіццё краіны; павышэнне сацыяльнага статусу жанчыны і прыцягнуць увагу да грамадскай значнасці ролі жанчыны; актывізацыя ўдзелу жанчын ва ўсіх сферах жыцця грамадства; кансалідацыя намаганняў ГА “БСЖ”, іншых грамадскіх аб’яднанняў, арганізацый розных формаў уласнасці ў актывізацыі іх дзейнасці па паляпшэнню становішча жанчын, падтрымцы жаночых ініцыятыў у розных напрамках дзейнасці.

Мэта рэспубліканскага конкурсу “Сям’я года” – умацавання духоўна-маральных асноў сям’і, адраджэння і прапаганды сямейных каштоўнасцяў і

традыцый. Два этапы конкурса: рэгіянальны, рэспубліканскі. Асноўныя задачы: павышэнне ролі і прэстыжу сям'і ў жыцці грамадства як ключавага фактару дзяржаўнай дэмаграфічнай палітыкі; захаванне духоўна-маральных каштоўнасцей сям'і; адказнае бацькоўства; адукацыя і выхаванне дзяцей і моладзі ў сістэме традыцыйных сямейных каштоўнасцей, арыентаваных на стабільнасць адносін, нараджэнне і выхаванне дзяцей, здаровы лад жыцця, пераемнасць пакаленняў, паразуменне і ўзаемападтрымку; прыцягненне ўвагі шырокай грамадскасці да сям'і як да важнейшага сацыяльнаму інстытуту.

### ***Тэма 11. Умовы ўзнікнення новых форм святочнай культуры***

Тэндэнцыя сацыякультурнай трансфармацыі (палітычныя, сацыяльныя, эканамічныя прычыны). Універсуалізацыя і тыпалагізацыя свят і абрадаў. Незапатрабаванасць ужо існуючых форм святочнай культуры. Навукова-тэхнічныя ўмовы непазбежнасці ўзнікнення новых формаў мастацкіх відовішчаў. Мультымедыйнае шоу як сінтэз святла, гуку, агню, вады, лазернай графікі, відэа і слайд-праекцыі.

### ***Тэма 12. Асноўныя прыёмы арганізацыі сучаснага свята***

Прыёмы выкарыстання патэнцыялу святочнай культуры: стварэнне гістарычнага фону (інтэр'ер, архітэктурныя формы, ландшафт); сімволіка і гістарычная міфалогія святаў; выкананне традыцыйных і стварэнне новых абрадаў; касцюміраванне удзельнікаў; традыцыя і імправізацыя, калектыўная імправізацыя; рытуальныя дзеянні; рытуальныя атрыбуты; рытуальнае слова; каляровая і гукавая сімволіка; роля забаўляльнай кампаненты ў сучаснай масавай культуры: гульнявыя праграмы, конкурсы, спаборніцтвы. Значэнне прафесійных арганізатараў і гледачоў. Святочнае афармленне вуліц, плошчаў, будынкаў.

## ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін			Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
	лекцый	практычныя заняткі	Семінарскія заняткі		
<i>Уводзіны.</i> Станаўленне і стратэгічныя праблемы развіцця сучаснай святочнай культуры	2			2	абарона рэфератаў
<i>Тэма 1.</i> Тэатралізацыя ў сучаснай святочнай культуры	2			2	абарона рэфератаў
<i>Тэма 2</i> Гандлёвыя і забаўляльна-гульнявыя дзеянні беларускага кірмашу	2			2	абарона рэфератаў
<i>Тэма 3.</i> Сучасныя фальклорныя святы: формы і фарматы правядзення	2		2		
<i>Тэма 4.</i> Грамадская запатрабаванасць гістарычных і ваенных рэканструкцый на сучасным этапе	2		2		
<i>Тэма 5.</i> Мастацка-спартыўныя відовішчы агульнасусветнага і рэспубліканскага ўзроўню	2		2		
<i>Тэма 6.</i> Роля музычных і творчых фестываляў, свят і конкурсаў на сучасным этапе	2		2		
<i>Тэма 7.</i> Міжнародныя і рэспубліканскія фестывалі Рэспублікі Беларусь	4		2		
<i>Тэма 8.</i> Міжнародная акцыя “Ноч музеяў”	2		2		
<i>Тэма 9.</i> Міжнародная акцыя “Бібліяноч”	2		2		
<i>Тэма 10.</i> Кансалідуемая роля рэспубліканскіх конкурсаў “Жанчына года” і “Сям’я года”	2		2		
<i>Тэма 11.</i> Умовы ўзнікнення новых форм святочнай культуры	2			2	абарона рэфератаў
<i>Тэма 12.</i> Асноўныя прыёмы арганізацыі сучаснага свята	2			2	абарона рэфератаў
<b>Усяго...</b>	<b>28</b>		<b>16</b>	<b>10</b>	

## ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

### Літаратура

#### *Асноўная*

*Котович, О. В.* Сакральны мир традыцыі. 99 уроков народнай культуры / О. Котович, Я. Крук. – Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2018. – 578 с.

*Махлина, С. Т.* Семиотика культуры повседневности : учеб. для студентов высших учебных заведений, обучающихся по гуманитарным направлениям / С. Т. Тевельевна. - 2-е изд., доп. - Москва : Юрайт, 2020. – 253.

*Монина, Н. П.* История и теория праздничной культуры [Электронный ресурс] : учеб. пособие : в 6 частях [16+] / Н. П. Монина ; Омский государственный университет им. Ф. М. Достоевского. – Омск : Омский государственный университет им. Ф.М. Достоевского (ОмГУ), 2019. – Часть 6. История праздничной культуры России Нового и Новейшего времени. – 220 с. – Режим доступа: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=575856>

#### *Дадатковая*

Беларусы : у 12 т. / НАН Беларусі, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы. – Мінск : Беларус. навука. – Т. 5 : Сям'я / В.К. Бандарчык [і інш.]. – 2001. – 375 с.

Беларусы : у 12 т. / НАН Беларусі, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы. – Мінск : Беларус. навука. – Т. 6 : Грамадскія традыцыі / В. Ф. Бацяеў [і інш.]. – 2002. – 606 с.

Беларуская вуснапаэтычная творчасць: падруч. для студэнтаў філал. спец. ВНУ / К.П. Кабашнікаў [і інш.]. – 2-е выд., перапрац. – Мінск: Лексіс, 2000. – 512 с.

Беларуская міфалогія : энцыкл. слоўнік / рэдкал.: С. Санько (гал. рэд.) [і інш.] ; склад. І. Клімковіч. – 2-е выд., дап. – Мінск : Беларусь, 2006. – 599 с.

Беларускі фальклор: хрэстаматыя / склад. К.П. Кабашнікаў [і інш.]. – Мінск: Вышэйшая школа, 1985. – 749 с.

Беларускі фальклор: энцыклапедыя: у 2 т. / рэдкал.: Г.П.Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭН, 2005–2006.

Беларусы: Т. 7: Вусная паэтычная творчасць / НАНБ; Г. А. Барташэвіч, [і інш.]; рэдкал.: В.М. Бялявіна[і інш.]. – 2004. – 586 с.

Беларускі народны каляндар / аўт.-уклад. А. Ю. Лозка. – Мінск : Палымя, 1992. – 205 с.

*Валодзіна, Т.В.* Семантыка рэчаў ў духоўнай спадчыне беларусаў / Т.В. Валодзіна. – Мінск, 1999. – 160 с.

*Грамадскі быт і культура сельскага насельніцтва Беларусі / В.К. Бандарчык [і інш.].* – Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 256 с.

*Гульні, забавы, ігрышчы / рэд.кал.: А.С.Фядосік [і інш.].* – Мінск : Беларус. навука, 1996. – 534 с.

*Гуд, П. А.* Ад Каляд да Пакроваў / П. А. Гуд ; рэд.-склад. Л. І. Жук. – Мінск : Красіка-Прынт, 2000. – 223 с. – (Беларусь святочная).

*Гуд, П. А.* Беларускі купальскі комплекс і семантыка абрадавых дзей / П. А. Гуд. – Мінск : Тэхнапрынт, 1999. – 221 с.

*Гуд, П. А.* Беларускі кірмаш / П. А. Гуд, Н. І. Гуд. – Мінск : Полымя, 1996. – 268 с.

*Жыцця адвечны лад. Беларускія народныя прыкметы і павер'і / уклад., прадм. і пер. У. Васілевіча.* – Мінск : Мастац. літ., 1998. – Кн. 2. – 607 с.

*Земляробчы каляндар: абрады і звычаі / Акад. навук БССР, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору; [рэд. кал.: В. К. Бандарчык, К. П. Кабашнікаў, А. С. Фядосік (гал. рэд.); уклад., класіфікацыя, сіст. матэрыялаў і камент. А. І. Гурскага; уступ. арт. А. І. Гурскага, А. С. Ліса].* – Мінск : Навука і тэхніка, 1990. – 405 с.

*Зямля стаіць пасярод свету... / уклад., прадм., пераклад, бібл. У. Васілевіча.* – Мінск : Маст. літ., 1996. – 591 с. – (Беларускія народныя прыкметы і павер'і ; кн. 1.)

*Зямная дарога ў вырай/ уклад., прадм., пер. У. Васілевіча.* – Мінск : Маст. літ., 1999. – 654 с. – (Беларускія народныя прыкметы і павер'і ; кн. 3.)

*Каляндарна-абрадавая паэзія / А. С. Ліс, А. І. Гурскі, В. М. Шарая, У. М. Сівіцкі ; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы ; навук. рэд. А. С. Фядосік.* – Мінск : Беларус. навука, 2001. – 515 с.

*Катовіч, А.* Веснавыя святы : навук.-папуляр. выд. : у 2 кн. / А. Катовіч, Я. Крук. – Мінск : Мастац. літ., 2005. – Кн. 1. – 359 с.

*Катовіч, А.* Веснавыя святы : навук.-папуляр. выд. : у 2 кн. / А. Катовіч, Я. Крук. – Мінск : Мастац. літ., 2005. – Кн. 2. – 413 с.

*Катовіч, А.* Зімовыя святы : навук.-папуляр. выд. / А. Катовіч, Я. Крук. – Мінск : Мастац. літ., 2004. – 119 с.

*Катовіч, А.* Летнія святы : навук. выд. : у 2 кн. / А. Катовіч, Я. Крук. – Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2009. – Кн. 1. – 368 с.

*Катовіч, А. В.* Мікольская “Свяча” – феномен абрадавай практыкі беларусаў (в. Чарапы Шклоўскага раёна Магілёўскай вобласці) / Аксана Катовіч, Янка Крук. – Мінск : Інбелкульт, 2013. – 93 с.

*Котович, О. В.* Беларуская свадьба в пространстве традиционной культуры / О. Котович, Я. Крук. – Минск : Адукацыя і выхаванне, 2012. – 848 с.

*Крук, І. І.* Следам за сонцам: Бел.нар.каляндар: Дапаможнік для педагогаў дзіцячых дашк. устаноў / І.І. Крук. – Мінск : Ураджай, 1998. – 216 с.

*Крук, Я.* Сімволіка беларускай народнай культуры : навук. выд. / Я. Крук. – Мінск : Беларусь, 2011. – 430 с.

*Кухаронак, Т.* Маскі ў каляндарнай абраднасці беларусаў / Т. Кухаронак. – Мінск : Ураджай, 2001. – 238 с.

*Лозка, А.* Беларуская батлейка. Каляндарныя і абрадавыя гульні / А. Лозка. – Мінск : Тэхналогія, 1997. – 183 с.

*Мальдзіс, А. І.* Беларусь у люстэрку мемуарнай літаратуры XVIII стагоддзя: Нарысы быту і звычаяў / А.І. Мальдзіс. – Мінск : Мастацкая літаратура, 1982. – 256 с.

Міфалогія беларусаў : энцыкл. слоўн. / склад.: І. Клімковіч, В. Аўтушка; навук. рэд. : Т. Валодзіна, С. Санько. – Мінск : Беларусь, 2011. – 607 с.

Народны тэатр / уклад. М.А. Каладзінскі. – Мінск: Беларус. навука, 2004. – 554с.

Народная культура Беларусі: энцыкл. даведнік / рэд. В.С. Цітоў. – Мінск : БелЭН, 2002. – 431 с.

*Сержпудоўскі, А. К.* Прымхі і забабоны беларусаў-палешукоў / А. К. Сержпудоўскі. – Мінск : Універсітэцкае, 1998. – 302 с.

Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / Т. Б. Варфаламеева, В. І. Басько, М. А. Козенка [і інш.]. – Мінск : Беларуская навука, 2001–2010. – Т. 1 : Магілёўскае Падняпроўе, 2001. – 797 с.

Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / Т. Б. Варфаламеева, А. М. Боганева, М. А. Козенка [і інш.]. – Мінск : Беларуская навука, 2001–2010. – Т. 2 : Віцебскае Падзвінне, 2004. – 910 с.

Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / аўт. ідэі Т.Б. Варфаламеева; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеева. – Т. 3: Гродзенскае Панямонне. У 2 кн. Кн. 1 / В. І. Басько [і інш.]. – Мінск : Выш. шк., 2006. – 608 с.

Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / аўт. ідэі Т.Б. Варфаламеева; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеева. – Т. 3: Гродзенскае Панямонне. У 2 кн. Кн. 2 / А. М. Боганева [і інш.]. – Мінск : Выш. шк., 2006. – 736 с.

Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / аўт. ідэі Т.Б. Варфаламеева; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеева. – Т. 4: Брэсцкае Палессе. У 2 кн. Кн. 2 / А. М. Боганева [і інш.]. – Мінск: Выш. шк., 2009. – 863 с.

Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / аўт. ідэі Т.Б. Варфаламеева; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеева. – Т. 5: Цэнтральная Беларусь. У 2 кн. Кн. 1 / В. И. Басько [і інш.]. – Мінск: Выш. шк., 2010. – 847 с.

*Цітоў, А. К.* Гарадская геральдыка Беларусі / А. К. Цітоў. – Мінск : Польша, 1989. – 207 с.

*Фядотаў, А.Г.* Свята беларускага пісьменства ў школе / А.Г. Фядотаў. – Мінск : Беларуская навука, 2000. – 56 с.

## **Арганізацыя самастойнай работы па вучэбнай дысцыпліне “Сучасныя формы святочнай культуры”**

Напісанне творчай работы (рэферата) па вучэбнай дысцыпліне «Сучасныя формы святочнай культуры» спрыяе выкарыстанню атрыманых ведаў у практычнай дзейнасці. У творчай рабоце неабходна выкарыстоўваць дакладныя веды аб сучаснай святочнай культуры, уменне карыстацца першакрыніцамі, структурыраваць матэрыял. Абарона творчай работы (рэферата) павінна ўключаць фота-, відэаматэрыялы, тэатралізацыю, акцёрскую манеру выкладання.